

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФСКИ ФАКУЛТЕТ

Книга 2 – ГЕОГРАФИЯ

Том 113

ANNUAL OF SOFIA UNIVERSITY “ST. KLIMENT OHRIDSKI”

FACULTI DE GEOLOGIE ET GEOGRAPHIE

Livre 2 – GEOGRAPHIE

Volume 113

ЗА ТОЧНОТО ДАТИРАНЕ НА ЕДНА ФОТОГРАФИЯ НА ПРОФ. АНАСТАС ИШИРКОВ

ПЕЛО МИХАЙЛОВ

Аграрен университет – Пловдив

e-mail: names_pd@abv.bg

Pelo Mihaylov. AN ARTICLE ABOUT THE EXACT DATE OF A PHOTO OF PROFESSOR ANASTAS ISHIRKOV

The purpose of the article is to find out the date of taking of a portrait photo of Prof. Anastas Ishirkov. This photo became widely known in the year 2018. The study used a descriptive, comparative and historical method. This article examines two different copies of this photo. The first copy is from the family album of the historian Prof. Gavril Katsarov and the second one is from the funds of the Department of Geography at National Institute of Geophysics, Geodesy and Geography (NIGGG-BAS). On the back sides of the two copies, the photographer Dimitar Karastoyanov has personally noted the order number *1107* and marked the date *18/1/1916*. This is the reason to consider January 18, 1916 as the date of the portrait.

The discussed photo was taken during Ishirkov's term as a rector of Sofia University during the academic year 1915–1916, therefore it can be called *the Rector's portrait of Prof. Anastas Ishirkov*. His term coincides with the beginning of World War I and the declaration of military mobilization in Bulgaria. The learning process is conducted with great difficulties. At the end of the term, Sofia University took part in the celebrations in the city of Ohrid on the 1000th anniversary of the death of its patron St. Kliment Ohridski.

The article ends with the future recommendation that the photo should be used to illustrate Ishirkov's professional career as a rector of Sofia University. For example among the portraits of the rectors at Sofia University Museum or in the subsequent editions of the book “Rectors of Sofia University St. Kliment Ohridski”.

Key words: Anastas Ishirkov, photo, date, rector's term.

УВОД

В статията е направен успешен опит за точното датиране на една портретна фотография на проф. Анастас Иширков, която в юбилейната 2018 г. доби широка известност.

През 2018 г. беше отбелязана 150-годишнината от рождението на основателя на българската география проф. Анастас Иширков (1868, Ловеч – 1937, София). На 4 април 2018 г. в Аулата на Софийския университет се проведе тържествена научна сесия. На 17 април 2018 г. на площада в с. Професор Иширково, общ. Силистра, се проведе тържествено честване на годишнината, в която взе участие и вицепрезидентът на България г-жа Илияна Йотова. През същата година бяха изнесени редица доклади и публикувани много статии, брошури и книги.

Въпреки това за живота и професионалната дейност на проф. Анастас Иширков продължават да излизат нови и неизвестни факти. На 29 ноември 2019 г. на научна сесия в НИГГГ – БАН изнесох доклад „За членовете учредители на Българското географско дружество“. В него имах задължението да съобщя, че съгласно протокола от учредителното събрание на БГД проф. Иширков не присъства на него. От 1917 до 1919 г. той е в командировка в Берн, Швейцария, за участие в културна мисия, която има за цел да защитава българската кауза пред общественото мнение в чужбина. Въпреки че не участва в учредителното събрание на БГД, на 9 ноември 1918 г. Иширков е избран за член на Настоятелството, а на неговото първо заседание осем дни по-късно е избран за първия председател на Дружеството. Пост, на който остава до 1934 г., когато заради заболяването си е сменен от проф. Иван Батаклиев.

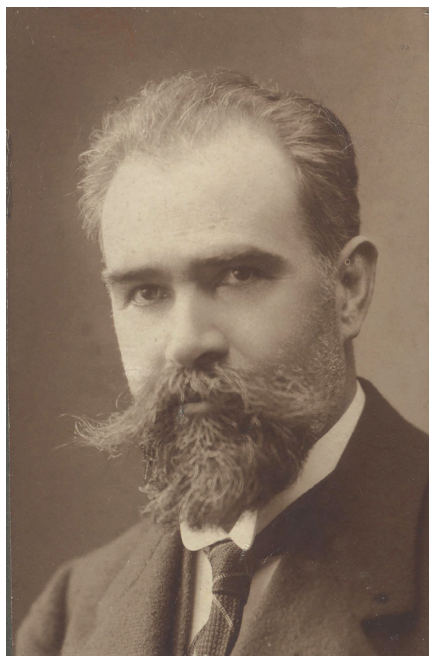
В настоящата статия е направен опит да се датира една вече известна портретна снимка на проф. Анастас Иширков. Тя е публикувана на първа корица на неговата автобиография (Иширков 2018), както и върху юбилейната пощенска карта „100 години Българско географско дружество“ (2018), издадена от „Български пощи“ и валидирана на 4 април 2018 г. по време на юбилейната научна сесия в Аулата на Софийския университет.

ПЪРВОТО ОТКРИТО КОПИЕ НА СНИМКАТА

През септември 2019 г. гостувах в дома на вирусолога ст. н. с. II ст. д-р Гаврил Цветанов Кацаров, д.м., внук на историка проф. Гаврил Илиев Кацаров. Тогава домакинът ми показва семейния албум, останал от дядо му Гаврил. Както е известно от историята, проф. Анастас Иширков е много близък приятел с Гаврил Кацаров и е хранил топли чувства към неговото семейство.

На една от страниците в семейния албум имаше малка портретна снимка (фиг. 1) на проф. Анастас Иширков, с размер 6 на 8,5 см. Надписите върху гърба на тази фотография (фиг. 2) и други допълнителни изследвания ми по-

могнаха да датират споменатия портрет на Иширков, който след публикациите му през 2018 г. е вече доста известен.

Фиг. 1. Портрет на Анастас Иширков от семейния албум на Гаврил Кацаров
Fig. 1. Portrait of Anastas Ishirkov from Gavril Katsarov's family album

Фиг. 2. Портрет на Анастас Иширков от албума на Гаврил Кацаров – гръб
Fig. 2. Portrait of Anastas Ishirkov from Gavril Katsarov's album – back side

Фотографският портрет е направен от потомствения фотограф Димитър Карастоянов (1856–1919). Той е син на първия български фотограф Анастас Карастоянов (1822–1880) и брат на друг фотограф – Иван Карастоянов (1853–1922). Димитър е баща на художника фотограф Божидар Карастоянов (1903–1956) и на фотографа и кинооператор Бончо Карастоянов (1899–1962).

Дейността на Димитър Карастоянов е най-активна в края на XIX и началото на XX в. Иван и по-големият му брат наследяват ателието на баща си срещу съборната църква „Св. Неделя“ и от 1880 г. шестнадесет години работят под общата фирма „Братя Карастоянови“. След 1896 г. Димитър Карастоянов открива на ул. „Цариградска“ (днешния булевард „Цар Освободител“) „Фотографско художествено заведение“.

Димитър Карастоянов се движи сред най-изтъкнатите представители на тогавашната интелигенция. В ателието си той прави портрети на Иван Ва-

зов, Тодор Г. Влайков¹, Стоян Михайловски, Алеко Константинов², Стилиян Чилингиров, д-р Кръстев³, Константин Иречек, Константин Величков, на професорите Любомир Милетич, Иван Шишманов, Беньо Цонев⁴, Димитър Агура (в шопска носия), Антон Митов, Иван Ангелов и др. Политически дейци по-често се срещат в ателието на Иван Карастоянов, но и Димитър прави портрети на немалко общественици като Петко Каравелов, Христо Белчев, Васил Радославов⁵, Димитър Греков, Иван Евстатиев Гешов, княз Александър Батенберг, капитан Коста Паница и др. (Хаджимишев 2017: 23).

На гърба на снимката от албума на Гаврил Кацаров (вж. фиг. 2) Иширков с мастило собственоръчно е написал:

На семейство

Г. Кацарови

за приятен

спомен.

София,

А. Иширков

11. III. 1916

Там са отпечатани и данните на фотографа. По средата на снимката стои надпис на български език „Димитр (sic!)⁶ Карастоянов“. Над него са сведо-

¹ *Тодор Генчов Влайков* (1865–1943), писател, публицист, народен представител, обществен и кооперативен деец. На 9 ноември 1918 г. на учредителното събрание на Българското географско дружество е избран за член на Контролната комисия.

² *Алеко Константинов* (1863–1897), писател, адвокат, общественик, основател на туристическото движение в България. В един от неделните дни на месец август 1894 г. инициира първото организирано изкачване на Черни връх във Витоша от десетима туристи и един водач от с. Владая. Сред тях е и младият тогава специализант в Лайпциг Анастас Иширков.

³ *Д-р Кръстю Кръстев* (1866–1919), литературен критик, философ, общественик, извънреден професор по философия (1908–1919) в Софийския университет. Със съпругата си Радка вземат участие в първото организирано изкачване на Черни връх от десетима туристи и един водач от с. Владая през август 1894 г. На 9 ноември 1918 г. е сред 23-мата членове – учредители на Българското географско дружество.

⁴ *Беньо Цонев* (1863–1926), роден в Ловеч, филолог, редовен професор по българска филология (1895–1926) в Софийския университет и негов ректор (1910–1911). В Ловеч младият Анастас Иширков събира песни и приказки. Беньо Цонев се ползва от тетрадките на Анастас при работата върху дисертацията си за източнобългарския вокализъм (Иширков 2018: 13).

⁵ *Васил Радославов* (1854–1929), български политик, народен представител, роден в Ловеч. Три пъти министър-председател на България – на правителства № 13 (1886–1887), № 34 (1913) и № 35 (1913–1918). Къщата на Беньо, дядо по бащина линия на Анастас Иширков, на запад граничи с бащината къща на Васил Хр. Радославов (Иширков 2018: 8).

⁶ Оригиналният текст, съгласно правописа от онова време, е „Димитръ Карастоянов“.

нията за получения от фирмата „Медал за наука и изкуство“ през 1886 г. Отдясно, на два реда, на височината на фирмения надпис е показан адресът на студиото: *София, булевард „Цар Освободител“ 14*. По-долу има сведения за получения „Почетен диплом“ на първото изложение в Пловдив през 1892 г.

Най-отдолу на снимката е разположен текст на латиница за фотостудиото. Поради ограниченото място в семейния албум на проф. Кацаров снимката леко е подрязана от долната страна, за да се побере в предварително формираното гнездо. Изрязаното поле вероятно е било с ширина 5–8 мм. Чете се ясно само надписът „DIMITR KARASTOYANOW“.

Най-важните данни, които ми помогнаха за последвалата датировка, са в долната половина на гърба на снимката. Там е изписано следното (тук чрез подчертаване е означен добавеният с мастило ръкописен текст):

№ 1107 Месец 18/1 1916

Стъклото се съхранява повече години.

Тук за първи път се срещат данни за датировката на портрета. Вероятно той се озовава в семейния албум на проф. Кацаров след лично посещение на Анастас Иширков. Мотив за това е фактът, че между заснемането му и датата на автографа има разлика от почти два месеца. Може би Иширков е изчакал повод да гостува лично на семейството на Параскева и Гаврил Кацарови и сам да им поднесе своята фотография *за приятен спомен*. Датата 11 март 1916 г. е била в петък, а посещението на Иширков може да е продиктувано от конкретен повод или да е напълно случайно.

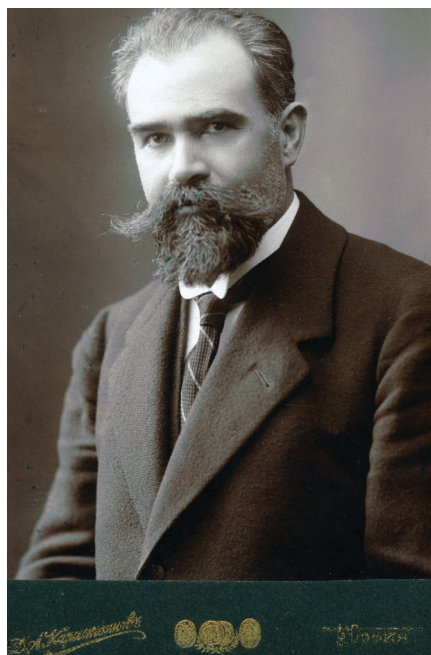
Интересно е, че и самият Анастас Иширков семейно е свързан с фотографския занаят, а назад във времето по някакъв начин е бил изкушен от фотографията. Друг известен софийски фотограф – Тома Хитров (1840–1906), е по-малък полубрат на Цочо Хитров, дядото по майчина линия на проф. Анастас Иширков. През 1895 г. фотоателието му е едно от шестте в София. Намирало се на ул. „Фердинандска“ (дн. бул. „Васил Левски“). През него минават повечето от нашите следосвободенски писатели, министри, търговци (Михайлов 2018б: 15, бел. 30). През 1894 г. Анастас Иширков пък е сред десетимата туристи, поканени от Алеко Константинов в една августовска неделя да предприемат първото организирано изкачване на Черни връх на Витоша. При това изкачване Иширков застава зад обектива на носения от тях фотоапарат и прави историческата снимка на деветимата туристи и техния водач от с. Владая (Михайлов 2018б: 8–20).

ВТОРОТО КОПИЕ НА СНИМКАТА

По време на научната сесия „Бележити български географи“, проведена на 29 ноември 2019 г. в Националния институт по геофизика, геодезия и география при БАН, разбрах, че департамент „География“ на Института разпо-

лага с друго копие на разглежданата от мен снимка. Проф. д-р Марияна Николова, научен секретар на НИГГГ – БАН в предишен мандат, бе любезна да ми изпрати дигитализации на лицевата страна и на гърба на снимката. Именно тя, като директор на Географския институт, през 2008 г. (или 2009) приема снимката като част от по-голямо дарение за Института.

Лицевата страна на фотографията (фиг. 3), с размери 9 на 13 см, представя проф. Иширков в бюст, а не само портрет. На нея най-долу се вижда и онова, което е изрязано от копието от семейния албум на проф. Гаврил Кацаров, а именно – информацията за фотографа. Отляво е името му: *Д. А. Карастоянов*, в средата вероятно са стилизирани наградите, спечелени от фотостудиото, а отдясно има друг надпис: *София*.

Фиг. 3. Фотографията на Анастас Иширков, притежание на департамент „География“

Fig. 3. Photo of Anastas Ishirkov, owned by the Department of Geography

Фиг. 4. Фотографията на Анастас Иширков – гръб, притежание на департамент „География“

Fig. 4. Photo of Anastas Ishirkov – back side, owned by the Department of Geography

На гърба на дигитализацията (фиг. 4) освен вече преразказаните елементи от фотографията от албума на Гаврил Кацаров личат още:

а) собственоръчен автограф с мастило на Анастас Иширков:

На семейство

П. Манев⁷ за

приятен спомен.

За съжаление, следващият, последният ред не може да бъде разчетен сигурно. Автографът няма и дата. Впоследствие надписът е задраскан, защото Иширков се е отказал да подари снимката, или по друга причина.

б) В най-долната част на гърба на снимката се чете целият отпечатан на латиница текст:

DIMITR KARASTOYANOW

SOFIA (Bulgarien)

Boul. „Tzar Osvoboditel“ № 14

в) Отново най-важният за настоящото изследване е текстът над този на латиница, с ръкописните добавки (тук чрез подчертаване е означен добавеният с мастило ръкописен текст):

№ 1107 Месец 18/1 1916

Стъклото се съхранява повече години.

г) Неизвестен архивист най-отдолу е дописал с молив: *Проф. А. Иширков към 1916 г.*

ДАТИРАНЕ НА ФОТОГРАФИЯТА

Именно служебните записи върху гърбовете на двете различни копия на снимката на Анастас Иширков ме наведоха на мисълта, че съм открил точната дата на нейното заснемане.

Обърнах се и към фотографа Иво Хаджимишев, който е съставител и издател на албума „Карастояновите: Основоположници на българската фотография XIX–XX век“ (2017). Попитах го дали може да се приеме 18 януари 1916 г. като дата на заснемане на фотопортрета. Г-н Хаджимишев ми отговори, че по-скоро не може да се приеме, а 18 януари 1916 г. вероятно е датата на експонирането на копията на тази снимка. Като мотив за това той посочи надписа „Стъклото се съхранява повече години“, т.е. след като негативът се пази много години, снимката може да е заснета и доста преди това, а надписът отзад да бележи датата на експониране на копието.

Въпреки това заради откритите две различни, дори и по формат, копия на този портрет на Анастас Иширков и еднаквите служебни ръкописни надписи върху гърбовете им – номер на поръчката и дата, мога с голяма сигурност да твърдя, че датата на заснемането му е 18 януари 1916 г. В подкрепа на твърдението ми е и датата на автографа на Иширков, посветен на фамилия

⁷ Петър Г. Манев (1860–1925), началник на административно отделение на Българската народна банка, заслужил член на Ловчанското културно благотворително дружество в София, виден представител на Ловчанската колония в столицата.

Кацарови – 11 март 1916 г., която е по-малко от два месеца след заснемането на портрета. Няма логика Иширков да им подари свой портрет много време след неговото заснемане.

Най-близко разположеният във времето и точно датиран портрет на проф. Анастас Иширков е снимка 03–7 от „Архива „Гипсър““ (фиг. 5), направена на 1 февруари 1913 г., т.е. по-малко от три години преди професорът да отиде в студиото на Димитър Карастоянов. Тя е от пътуването на Богдан Филов и Анастас Иширков из Беломорието и Източна Тракия и е заснета от Филов в манастира „Св. Андрей Първозвани“ край с. Правища, недалеч от Кавала. Сравняването на двете фотографии не показва големи промени в образа на Анастас Иширков за тези три години.

Фиг. 5. Фрагмент от снимка 03–7 от „Архива „Гипсър““, направена на 1 февруари 1913 г. Правият, с военна униформа е проф. Анастас Иширков
Fig. 5. Fragment of photo 03-7 from the Gipsion Archive, taken on February 1, 1913. The standing man with military uniform is prof. Anastas Ishirkov

Като непряко потвърждение на датировката на разглежданата снимка може да се приеме пощенската картичка, изпратена от Анастас Иширков на 14 януари 1916 г. от София до проф. Константин Иречек във Виена (вж. Михайлов 2018а: 9, док. № 5). В нея Иширков споменава сръбските учени Йован Цвиич и Йован Радонич, както и пита Иречек дали е получил книгата му „Западните краища на Българската земя“⁸. Съществуването на картичката не противоре-

⁸ Тази книга на Анастас Иширков се явява особен интерес за издателите. Освен първото издание от 1915 г. – на Придворната печатница (с 11 карти), книгата има още три издания: второ, фототипно – през 1996 г. на изд. „Сибия“ (без картите); трето – през 2019 г. на изд. „Шамбала“ (с 28 карти); четвърто – през 2019 г. на изд. „Гута-Н“ (с 12 карти).

чи на датировката на снимката, а само потвърждава, че четири дни преди да посети студиото на Димитър Карастоянов, проф. Иширков е бил в София и се е занимавал с всекидневни дела.

РЕКТОРСКИЯТ ПОРТРЕТ НА ПРОФ. АНАСТАС ИШИРКОВ

Разглежданата тук снимка е направена по време на ректорския мандат на Иширков през учебната 1915–1916 г., затова може да бъде наречена *Ректорският портрет на проф. Анастас Иширков*.

Анастас Иширков е ректор на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от 21 септември 1915 г. до 24 септември 1916 г. Той е 17-ият ректор на Университета в 28-ия управленски мандат. Наследява на поста геолога проф. д-р Георги Бончев и го предава на философа проф. д-р Иван Георгов, който има общо четири мандата като ректор на СУ. За съжаление, в „Годишник на Софийския университет. Официален отдел“ не е публикуван отчетът на проф. Анастас Иширков за тази учебна година. Затова сведения за нея съм почерпил от историята на Университета, написана от проф. Михаил Арнаудов (Арнаудов 1939).

Самият мандат няма много факти, с които да бъде запомнен. На първото заседание на Академическия съвет – на 21 септември 1915 г., ректорът Анастас Иширков поставя въпроса може ли да започнат занятията през зимния семестър. Причината е включването на България в Първата световна война и обявената на 10 септември 1915 г. мобилизация, при която във войската са зачислени много преподаватели, сред които Васил Златарски, Стоян Романски, Димитър Мишайков, Димитър Михалчев, Димитър Дечев и др., както и много студенти. Академическият съвет все пак решава занятията да започнат. На заседанието си на 10 октомври 1915 г. Академическият съвет решава да се съгласи с предложението на Министерството на просветата да се отстъпят някои стаи от университетските помещения, за да се водят в тях занятията на учениците от гимназиите, тъй като гимназиалните сгради били взети за нуждите на войската, като болнични помещения и пр. (Арнаудов 1939: 351–352).

В мандата на Иширков е привлечен само един нов преподавател – на 17 февруари 1916 г. в Юридическия факултет е назначен за доцент по история на българското право Никола Благоев (Арнаудов 1939: 352).

През учебната 1915–1916 г. броят на студентите и студентките е съответно 1075 и 785, който бележи силно намаление при мъжете в сравнение с предходната 1914–1915 г., когато броят съответно е 1936 и 741. Истинският срив обаче е през следващата учебна 1916–1917 г., когато спада до 253 мъже студенти и се покачва на 886 жени студентки (Арнаудов 1939: 352–353).

Все пак за отбелязване по време на мандата на Иширков е, че „на 3 юли 1916 г. бива приет нов правилник за Библиотеката на Университета със 142 параграфа. Тогава е решено и да се усили представителството на академическите

власти в отпразнуването на хилядагодишнината [от кончината] на Св. Климент Охридски [патрон на Университета – б.а.], като за тържеството в Охрид вземат участие ректорът, деканите и проф. Ал. Теодоров. Това тържество става в уречения ден през месец юли [на 27 – б.а.], така че на 25 октомври 1916 г. проф. Гаврил Кацаров може да прочете в Академическия съвет отчет за извършеното от командированите лица“ (Арнаудов 1939: 353).

Учебната година в мандата на проф. Иширков е по-къса с 13 дни, тъй като в нея се извършва и промяна в официалния календар на България – от юлианския се преминава към грегорианския. Така 31 март е последван от 14 април 1916 г. По този начин датите от 1 до 13 април 1916 г. не съществуват в националния ни календар, не са отпечатвани върху първите страници на вестниците, затова и в тях няма как да са провеждани занятия.

В книгата на Цветана Тодорова „Ректорите на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ проф. Анастас Иширков е представен с една непозната за мен снимка (Тодорова 2009: 90). В Музея на СУ, в редицата на ректорите Анастас Иширков е представен с онзи широко известен портрет, който е публикуван и върху корицата на избраните му трудове (Иширков 2009).

Анализираната тук снимка на проф. Анастас Иширков е сред малкото точно датирани негови фотографии. Други такива са съхранени в „Архива „Гипсън“ и илюстрират пътуването на Богдан Филов и Анастас Иширков из Беломорието и Източна Тракия от 16 декември 1912 г. до 26 април 1913 г.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От написаното по-горе се налагат следните изводи:

1. Разглежданата портретна фотография на проф. Анастас Иширков е заснета на 18 януари 1916 г. Нейното датиране стана възможно благодарение на еднаквите служебни бележки на фотографа (номер на поръчката и дата) върху две различни (дори и по формат) копия на портрета, направен в ателието на софийския фотограф Димитър Карастоянов.

2. Заради факта, че снимката е направена по време на ректорския му мандат през учебната 1915–1916 г., може да бъде наречена *Ректорският портрет на проф. Анастас Иширков*.

3. Препоръчвам в бъдеще точно тази фотография да бъде използвана, когато се илюстрира професионалната кариера на Иширков като ректор на Софийския университет, например сред портретите на ректорите в Музея на СУ, или в следващите издания на книгата „Ректорите на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (Тодорова 2009).

4. *Ректорският портрет на проф. Анастас Иширков* е сред малкото точно датирани негови фотографии.

Няма съмнение, че и в бъдеще ще продължат да излизат на бял свят още интересни факти от живота и професионалната дейност на проф. Иширков.

За съжаление, по моя преценка географската гилдия в България все още е в дълг към *патриарха на българската география* проф. Анастас Иширков, след като дори и за юбилейната му 150-годишнина не успя да подготви и издаде негова пълна и точна биобиблиография. Като такава за момента се използва публикацията „Научни трудове на проф. А. Иширков“ (1933), изготвена (според инж. Тодор Батаклиев) от доц. Гунчо Гунчев, вероятно по екземпляри на книгите и отпечатащи на статиите, предоставени му от самия Иширков. Тя обаче е непълна, а в някои от записите са допуснати грешки.

БЛАГОДАРНОСТИ

Изказвам своите благодарности на:

1. Ст. н. с. II ст. д-р Гаврил Цветанов Кацаров, д.м., внук на историка проф. Гаврил Илиев Кацаров, за това, че ми предостави портрета на Анастас Иширков (тук фиг. 1 и 2) от семейния албум на своя дядо.

2. Проф. д-р Марияна Николова от НИГГГ – БАН за това, че ми предостави дигитализации на лицевата страна и на гърба на снимката на Анастас Иширков (тук фиг. 3 и 4), която е притежание на Департамент „География“ при НИГГГ – БАН, и разреши нейното публикуване.

3. Г-н Иво Хаджимишев за това, че ми предостави дигитализация на снимка 03–7 от „Архива „Гипсът“, на която е заснет проф. Анастас Иширков (тук фиг. 5) и разреши нейното публикуване.

4. Гл. ас. д-р Симеон Хинковски, изпълнителен директор на Музея на Софийския университет, за това, че ми даде информация с коя снимка е представен проф. Анастас Иширков на стената на ректорите в Музея.

ЛИТЕРАТУРА

- Арнаудов, М. 1939. История на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ през първото му полувековие 1888–1938. София: Придворна печ., XXII, 647 с.
- Иширков, А. 2009. Избрани трудове. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 476 с.
- Иширков, А. 2018. Автобиография (оригинален ръкопис). София, Бълг. геогр. д-во, 29 с.
- Михайлов, П. 2018а. Кореспонденцията между проф. Анастас Иширков и проф. Константин Иречек. Студия. 3. доп. изд. Пловдив: Интелексперт-94, 24 с.
- Михайлов, П. 2018б. Непознатият и неразпознатият Анастас Иширков. Пловдив, Интелексперт-94, 128 с.
- Научни трудове на проф. А. Иширков. 1933. – *Известия на Българското географско дружество*, I, с. IX–XX.
- Тодоров, Цв. 2009. Ректорите на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 180 с.

Хаджимишев, И. (състав.). 2017. Карастояновите: Основоположници на българската фотография XIX–XX век. София: Фондация „Нисим“, 184 с.

SUMMARY
AN ARTICLE ABOUT THE EXACT DATE OF A PHOTO
OF PROFESSOR ANASTAS ISHIRKOV

The article made a successful attempt to accurately date a portrait photo of Prof. Anastas Ishirkov which became widely known in the year 2018. The photo was published on the first cover of his autobiography (Ishirkov 2018) as well as on the anniversary postcard “Bulgarian Geographical Society – 100 years” (2018), published by “Bulgarian Posts”.

Information from two different (even in format) copies was used to date the photo. One of them is 6 x 8,5 cm in size and it is from the family album of the historian Prof. Gavril Katsarov. The other is 9 x 13 cm in size and it is owned by the Department of Geography at NIGGG-BAS. On the back sides of the two photos, the photographer Dimitar Karastoyanov has personally noted the order number *1107* and marked the date *18/I/ 1916*. This is the reason to consider January 18, 1916 as the date of the portrait.

The discussed photo was taken during Ishirkov's term as a rector of Sofia University during the academic year 1915/1916, therefore it can be called *the Rector's portrait of Prof. Anastas Ishirkov*. At Sofia University Museum, among the rectors, Anastas Ishirkov was presented with his widely known portrait, which is also published on the cover of his chosen works (Ishirkov 2009).

The article ends with the future recommendation that exactly this photo should be used to illustrate Ishirkov's professional career as a rector of Sofia University. For example, among the portraits of the rectors at Sofia University Museum or in the subsequent editions of the book “Rectors of Sofia University St. Kliment Ohridski”.

The Rector's portrait of Prof. Anastas Ishirkov is among his few accurately dated photos. Other photos are kept in the Gipson Archive. They illustrate the journey of Bogdan Filov and Anastas Ishirkov to the Aegean Sea and Eastern Thrace from December 16, 1912 to April 26, 1913.